Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Соціально-гуманітарний факультет

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

ФІЛОСОФСЬКІ СТУДІЇ

(назва навчальної дисципліни)

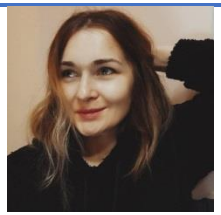
для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Рік навчання Рік навчання 1-й, семестр І-й

(вступ 2026 р.)

Форма навчання (*денна/вечірня, заочна*)

Галузь знань*
В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність*
В 10 Філософія
Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти

Кафедра філософії
Викладач: кандидат філософських наук, доцент ***Гончаренко Катерина Сергіївна*** (завідувач кафедри)
Лінк на профіль викладача на сайті факультету чи у Google Scholar:
https://scholar.google.com.ua/citations?user=ZOJCMToAAAAJ&hl=ua
E-mail: (адреса корпоративної пошти викладача): k.s.honcharenko@udu.edu.ua
Лінк на курс в Moodle: https://dle.udu.edu.ua/my/courses.php

I. Основна мета/цілі навчання	*Ознайомлення майбутніх докторів філософії з фундаментальними та прикладними філософськими проблемами як теоретичної та практичної бази наукових досліджень, які існують в різних галузях сучасного наукового знання.*
II. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі	*Цикл дисциплін **загальнонаукової** підготовки* *Шифр у навчальному плані **ЗН 01***

III. Обсяг навчальної дисципліни

Форма навчання	***Денна/вечірня***	***Заочна***
Кількість кредитів	***3***	***3***
Загальна кількість годин	***90***	***90***
Лекційні заняття	***24***	***6***
Семінарські/практичні заняття	***20***	***4***
Самостійна робота	***46***	***80***

IV. Короткий зміст навчальної дисципліни	***Модуль 1. Фундаментальні філософські проблеми.*** *(Модуль передбачає поглиблене вивчення глобальних проблем філософії та всебічного розуміння питань буття, пізнання, людини та її місця у світі. Вивчення тем спрямоване на розширення світогляду, поглиблення знань філософських концепцій, розвиток критичного мислення завдяки співставленню різних теорій та виважування їх через контекст сьогодення, формування цілісного уявлення про взаємозв'язок різних систем, з'ясування природи людини, її місця в суспільстві, культурі тощо).* *Тема 1. Ідентичність філософії як форми світогляду* *Тема 2. Метафізика як розділ філософії* *Тема 3. Альтернативи класичної діалектики. Нелінійне мислення* *Тема 4. Загальні проблеми теорії пізнання та епістемології* *Тема 5. Загальні проблеми праксеології* ***Модуль 2. Прикладні філософські проблеми.*** *(Модуль передбачає пошук відповідей на конкретні питання, які виникають у сучасному науковому світі, суспільстві, різних сферах діяльності людини та є невіддільними від повсякдення. На відміну від фундаментальної філософії, яка досліджує загальні/абстрактні питання буття, пізнання, ціннностей, прикладна складова філософії спрямована на застосування філософських принципів для вирішення конкретних проблем. В ході освоєння модулю передбачено: аналіз різних дилем, які наразі виникають в різних сферах життя (медицина, політика, технології тощо), опанування методів раціонального обґрунтування рішень, зважаючи на аргументи та потенційні загрози/наслідки, аналіз соціальних, політичних та культурних явищ з філософської точки зору, ефективне обговорення складних етичних питань та обстоювання точок зору, застосування інструментів філософії до вирішення реальних проблем. Задля реалізації практичної складової в ході вивчення тематики задіяно аналіз реальних кейсів, філософські дискусії, розбір проєктних напрацювань тощо).* *Тема 1. Класична філософія природи (натурфілософія)* *Тема 2. Філософія екології та біоетика* *Тема 3. Класична та посткласична філософська антропологія* *Тема 4. Філософія культури.* *Тема 5. Традиційні проблеми соціальної філософії* *Тема 6. Філософія освіти* *Тема 7. Філософія техніки та штучного інтелекту* *Тема 8. Філософія історії та футурологія* *Тема 9. Філософія науки* *Тема 10. Філософська методологія* ***Модуль 3. Філософські студії у контексті освітньої програми.*** *(Модуль розкриває роль дисципліни «Філософські студії» як базового компонента загальнонаукової підготовки в межах освітньо-наукової програми «Філософія». Зміст модуля орієнтований на формування дослідника, здатного аналізувати фундаментальні філософські засади сучасності, суспільно-філософські процеси в Україні та світі, а також співвідносити власне дослідження з цілями сталого розвитку, завданнями деколонізації та інтеграції в європейський науково-освітній простір).* *Тема 11. Філософія як методологічна основа наукового пізнання та проектування освітньої практики. Співвідношення класичних філософських традицій і сучасних підходів у формуванні дослідницької позиції. Освіта як простір*

	конституювання національної суб'єктності та громадянської ідентичності. Філософський аналіз ролі освіти в умовах воєнного стану, поствоєнної трансформації та глобальних викликів. *Тема 12. Аксіологічні засади філософської підготовки та етика дослідника. Ціннісні орієнтири: академічна доброчесність, відповідальне громадянство, етичні виміри наукової діяльності в умовах відкритої науки. Етика у XXI столітті: виклики цифрової цивілізації, штучного інтелекту та інформаційного середовища. Філософське осмислення меж відповідального використання технологій, проблеми ідентичності, прозорості та відтворюваності знань. Інтеграція українського філософського дискурсу в європейський і світовий науково-освітній простір. Критичний аналіз постколоніальних і деколоніальних підходів у філософії освіти та соціальної філософії.* Детальніша інформація про тематику дисципліни (види занять, теми практичних /семінарських занять, теми самостійної роботи, індивідуальні завдання та інше розміщено на курсі у Moodle: https://dle.udu.edu.ua/course/view.php?id=1547
V. Результати навчання	РН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання з філософії і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з філософії, отримання нових знань та здійснення інновацій. РН3. Ефективно застосовувати у фаховій діяльності знання основних положень теоретичної і практичної філософії, історії світової та вітчизняної філософської думки, а також основних напрямів та провідних тенденцій у сучасній світовій філософії. РН4. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні літературні дані; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого інтелектуального та соціокультурного контекстів. РН6. Глибоко розуміти загальні принципи та методи філософських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері філософії та у викладацькій практиці. РН9. Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері філософії, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін.
VI. Порядок і критерії оцінювання	***Поточний контроль:****1. Опрацювання матеріалів до практичних занять та участь в них: доповідь на занятті, участь в обговоренні теми шляхом постановки проблемних питань та дискусія, доповнення міркувань. (Відповіді на п'яти заняттях, кожне з яких передбачає максимальну оцінку 8 балів, в загальному підсумку може становити 40 балів).* *2. Написання реферату з дисципліни. Виконується з теми, яка визначається на перетині проблематики курсу та теми дисертаційного дослідження здобувача освіти. Виконання реферату є обов'язковою складовою допуску до складання іспиту. (Максимальна оцінка за виконання реферату може становити 20 балів).* ***Підсумковий контроль*** *здійснюється у формі усного іспиту (відповіді на 4 питання одного з 35 екзаменаційних білетів, з них 3 питання – теоретичні, одне – характеристика першоджерела).* **Критерії оцінювання** Під час усних відповідей: повнота розкриття питання; логіка викладення, культура мовлення; впевненість та аргументованість; використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки. (*Оцінку 8 балів здобувач може отримати у випадку системного розуміння теми, позицію обґрунтовує на основі різних джерел (першоджерел); висловлює інноваційну й оригінальну авторську позицію; оцінка 7-6 балів ставиться за комплексне розуміння теми, з наявними незначними огріхами в інтерпретації фактів, міркування обґрунтовує на основі освоєння декількох джерел, має авторську*

	позицію та вміє логічно структурувати навчальний матеріал; оцінка 5-4 балів ставиться за базове розуміння теми, не оригінальну авторську позицію та її стисле розкриття під час представлення теми, алогічну структуризацію навчального матеріалу; 3-1 бали ставиться за поверхове розуміння теми, наявні значні фактичні помилки та виявлений академічний плагіат. Під час виконання письмової роботи (реферат): повнота розкриття теми; цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки; дотримання вимог оформлення письмової роботи, використання додатків. **Рівень відповідності критеріям** Творчий рівень (90 – 100 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну повністю, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно висловлюється з теми будь-якого рівня складності, аргументовано висловлює свої думки. Високий рівень (80 – 89 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну в необхідному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах навчальної дисципліни, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності. Достатній рівень (70 – 79 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно. Задовільний рівень (65 – 69 балів). Здобувач загалом опанував навчальну дисципліну, але більшість тем засвоїв поверхово. Низький рівень (60 – 64 балів). Здобувач загалом засвоїв навчальну дисципліну, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні і фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості тем. Незадовільний рівень: 35 – 59 балів з можливістю повторного складання. Здобувач частково засвоїв навчальну дисципліну, не засвоїв більшості тем, володіє елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вміє логічно, послідовно, грамотно висловлювати думку; 0 – 34 балів з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни. Здобувач не виконав більшості завдань, не володіє навчальним матеріалом.
VII. Політика курсу	**Загальні правила під час занять**: *взаємоповага*; *активна участь* у дискусіях та обговореннях; *вимкнення гаджетів* (під час онлайн-занять вимкнення звуку); *запис матеріалу*: можна записувати матеріал лекцій, але фотографувати екрани презентацій/схем/малюнків лише за попереднім узгодженням. Згідно з Законом України «Про захист персональних даних», Законом України «Про авторське право і суміжні права», а також Положенням про організацію освітнього процесу в УДУ імені Михайла Драгоманова, фото- та відеофіксація під час навчальних занять здійснюється з дотриманням прав учасників освітнього процесу. **Дедлайни та умови для перескладання**: *чіткі дедлайни*: всі завдання мають бути виконані та здані до зазначеного терміну (реферат); *обґрунтування пропусків*; *перескладання*: можливість перескладання зазвичай передбачається, але лише в усній формі (курс спрямований на високий розвиток комунікативних навичок, участь в дискусіях тощо). **Академічна доброчесність**: *самостійна робота*: завдання мають виконуватися самостійно, в разі посилання на матеріали – цитування джерел; *плагіат є неприпустимим*. Під час вивчення дисципліни здобувачі зобов'язані дотримуватися вимог Закону України «Про академічну доброчесність» від 18 грудня 2025 р. № 4742-IX (введено в дію з 31 липня 2026 р.) та Положення про академічну доброчесність в УДУ імені Михайла Драгоманова. *Політика щодо використання штучного інтелекту:* використання інструментів штучного інтелекту допускається виключно як допоміжний інструмент. Обов'язковою умовою є текстове маркування або посилання на характер використання ШІ (реферат). Недотримання цієї вимоги розглядається як порушення академічної доброчесності. Порушення принципів академічної доброчесності тягне за собою відповідальність відповідно до законодавства та внутрішніх нормативних документів Університету.

	Зворотній зв'язок: викладач регулярно надає зворотній зв'язок в разі коректного звернення усталеними засобами (корпоративна електронна адреса). **Індивідуальні консультації**: при виникненні питань, здобувачі мають можливість звернутися до викладача за індивідуальною консультацією (корпоративна електронна адреса).
VIII. Основні інформаційні ресурси	*Зазначають кілька основних джерел (підручники, посібники, статті, монографії, інтернет-ресурси тощо) для вивчення навчальної дисципліни* Аристотель. Метафізика. Пер. з давньогрецьк. О. Панича. Київ: Темпора, 2022. 848 с.; Гончаренко К. Технократичний дискурс як артикуляція структурних суперечностей техногенної цивілізації. Вісник КАІ. Серія: Філософія. Культурологія. 2025. № 2 (42). С. 36–64. DOI: 10.18372/2412-2157.42.21004; Honcharenko K. Postmodern Performativity of the Global World. Studia Warmińskie. 2025. Vol. 62. P. 139–148. DOI: 10.31648/sw.11975; Гончаренко К. С. Межі постмодерного осмислення ідентичності. Proceedings of the National Aviation University. Series: Philosophy. Cultural Studies. 2026. DOI: 10.18372/2412-2157.1.21230; Honcharenko K. S. Transformation of Identity in the Context of Postmodern Philosophy. Scientific Knowledge: Methodology and Technology. 2026. DOI: 10.24195/sk1561-1264/2026-1-8; Мак Таґарт Дж. Е. Природа існування. Т. 1. Пер. з англ. Ю. Олійник. Київ: Темпора, 2022. 536 с.; Мак Таґарт Дж. Е. Природа існування. Т. 2. Пер. з англ. Ю. Олійник. Київ: Темпора, 2022. 912 с.; Краковецький О. Chat GPT, DALLE, Midjourney: Як генеративний штучний інтелект змінює світ. Київ: Book Chef, 2024. 190 с.; Мендовз Д. Мистецтво мислити системно. Розв’язання проблем від особистого до глобального масштабу. Пер. з англ. Ю. Шекет. Харків: Віват, 2024. 304 с.

Обговорено та затверджено на засіданні кафедри __філософії____ протокол № 3__ від __23 вересня 2026 р._____